

Архивски број: 08 - 677/7
Датум: 30-12-2024

Постапувајќи по претставката бр. 08 – 677/1 од 28.10.2024 година, поднесена од
од Скопје, со живеалиште на ул. _____ против _____, судијка во
Основниот Кривичен суд Скопје, за заштита од дискриминација врз основа на етничка припадност
во областа на правосудството, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа
член 21, став 1, точка 14 и член 27, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација
(Сл. Весник на РСМ бр. 258/2020), на 30.12.2024 го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на етничка припадност во областа на
правосудството од страна на судијката _____ врз

Образложение

На 28.10.2024 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше поднесена
претставка од _____ од Скопје, против _____, судијка во Основниот Кривичен
суд Скопје, за заштита од дискриминација врз основа на етничка припадност во областа на
правосудството.

Подносителот во претставката наведува дека против него се водела постапка пред Основниот
Кривичен суд во Скопје, заведена под бр. 12ПРК-С-380/24, предметен судија _____ за
сторен прекршок по чл. 36, ст. 2, казнив по чл. 36, ст.3 од Законот за безбедност на сообраќајот на
патиштата, при што со Пресуда бр.12ПРК-С-380/24 на Основниот Кривичен суд Скопје од ден
27.09.2024 му е изречена прекршочна санкција забрана за управување со моторно возило од Б
категорија во траење од шест месеци.

Подносителот наведува дека на рочиштето одржано на 04.09.2024, по поуката за правото на
употреба на свој јазик и писмо согласно чл. 9 од Законот за кривична постапка, со цел остварување
на правото на одбрана кое е основно право на секој обвинет, како припадник на етничка група
Власи, тој побарал од предметната судијка да му биде обезбеден преведувач од влашки на
македонски јазик. Согласно тврдењата од претставката, постапувајќи по споменатото барање за
обезбедување преведувач, предметната судијка на 05.09.2024 со барање се обратила до
Министерството за правда како надлежен орган за судски преведувачи со цел да и достават
известување дали на листата на овластени судски преведувачи постои овластен судски преведувач
од македонски јазик на влашки јазик и обратно. На 17.09.2024 од Министерството за правда до
судот е доставен одговор во кој се наведува дека Министерството за правда не располага со
овластен судски преведувач од македонски јазик на влашки јазик и обратно.

Подносителот наведува дека согласно чл. 44 од Судскиот деловник, доколку нема постојан судски
преведувач на соодветниот јазик, претседателот на судот поставува преведувач за посебен случај,
Согласно оваа одредба, претседателот на Основниот Кривичен суд Скопје, со решение 03 СУ бр.
338/24 од 17.09.2024 определил преведувач по влашки јазик во предметот 12ПРК-С-380/24, видно
од записникот од одржано рочиште на 20.09.2024.

И покрај поставениот судски преведувач, подносителот наведува дека предметната судијка не го
обезбедила преведувачот на ниедно од одржаните рочишта по предметот, иако имала обврска тоа
да го направи. Воедно, подносителот наведува дека, со цел остварување на правото на фер и
правично судење побарал барањето за водење на прекршочна постапка, како и сите списи од

предметот да бидат преведени на влашки јазик, но и ваквото негово барање било одбиено од предметната судијка, со образложение дека подносителот го разбира македонскиот јазик.

Оттука, подносителот смета дека од предметната судијка бил ставен во понеповолна положба во споредба со други лица, во идентични ситуации кои зборуваат јазик различен од службениот и на кои им е потребен преведувач, согласно чл. 9 од Законот за кривична постапка. Со ваквото однесување на судијката подносителот смета дека му е прекршено основно право одбраната да ја даде на својот мајчин јазик, односно дека од предметната судијка е извршена директна дискриминација, согласно чл. 8 од Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно чл. 24, ст.7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на 31.10.2024 година ја достави претставката со барање за произнесување до судијката

На 12.11.2024 до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставен поднесок за произнесување по наводите од претставката од судијката

Во поднесокот за произнесување се наведува дека тврдењата на подносителот дека е дискриминиран врз основа на етничка припадност во остварувањето на право на одбрана на мајчин јазик, се невестинити, неосновани, неточни и спротивни на домашното и меѓународното право, како и на праксата на Европскиот суд за човекови права. Судијката наведува дека ниту Законот за кривична постапка ниту Европската конвенција за човекови права, нужно гарантираат обвинетите својата одбрана да ја дадат на мајчиниот јазик. Имено, правото на преведувач, односно толкувач во кривична постапка, а со тоа следствено и во прекршочна постапка, е регулирано во чл. 9 од Законот за кривична постапка. Согласно чл. 9, ст. 1 од Законот за кривична постапка обвинетиот, оштетениот, приватниот тужител, сведоците и другите учесници во постапката кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот имаат право во постапката да го употребуваат својот јазик и писмо. Согласно чл. 9, ст. 2 од истиот закон странките, сведоците и учесниците во постапката пред судот имаат право на бесплатна помош на преведувач, односно толкувач, ако не го разбираат или не го зборуваат јазикот на кој се води постапката. Во конкретниот случај, согласно наводите од поднесокот за произнесување, обвинетиот не зборува јазик кој е службен јазик на Република Северна Македонија а е различен од македонскиот јазик, па оттука нема право на преведувач согласно чл. 9 ст. 1 од Законот за кривична постапка. Понатаму, во поднесокот се наведува дека обвинетиот го разбира, познава и зборува македонскиот јазик, па оттука нема право на преведувач ниту согласно чл. 9, ст. 2 од Законот за кривична постапка. Имајќи го предвид наведеното, а во согласност со ставот на Европскиот суд за човекови права според кој владеењето на јазикот на кој се води постапката е фактичко прашање, а потврдувањето на потребата од преведувачки услуги е прашање што треба да се утврди од страна на судијата, кој треба да се увери дека отсуството на преведувач нема да го доведе во прашање целосното вклучување на обвинетото лице во разгледувањето на прашањата што се суштински за него, судијката наведува дека за судот во текот на постапката неспорно било дека обвинетиот во целост го разбира македонскиот јазик. Судијката наведува дека судот наведеното го констатирал од личните податоци на обвинетиот, кој е македонски државјанин, роден во РС Македонија, понатаму истиот во комуникација со судот се користел со македонскиот јазик без никакви потешкотии, а и записниците од рочиштата биле уредно потпишани од обвинетиот, без притоа да има забелешка на истите, во смисла на јазикот на кој се напишани. Во продолжение на поднесокот се наведува дека жалбата поднесена од страна на подносителот до Апелациониот суд Скопје на пресудата 07 ПРК-С-5158/22 од 27.06.2022 на Основниот Кривичен суд Скопје, е напишана на македонски јазик. Дополнително и жалбата поднесена од страна на подносителот до Апелациониот суд Скопје на пресудата 07 ПРК-С-380/24 од 27.09.2024 на Основниот Кривичен суд Скопје, е напишана на македонски јазик.

Во аргументацијата на поднесокот за произнесување се наведува дека, во насока на горе наведеното, покрај наведената одредба согласно Законот за кривична постапка, е и одредбата од чл. 6 ст. 3 т. Д од Европската конвенција за човекови права, согласно која одбраната не мора да биде на мајчиниот јазик на обвинетото лице, бидејќи тој член едноставно предвидува дека на лице обвинето за кривично дело ќе му се обезбеди преведувач ако не го разбира или не го зборува јазикот што се користи во судот. Во корелација со оваа одредба е и праксата на Европскиот суд за човекови права согласно која правото на помош од преведувач се применува исклучиво во ситуациите кога обвинетото лице не го разбира или не го зборува јазикот на којшто се одвива судењето. Наведениот став на Европскиот суд за човекови права, согласно наводите од поднесокот, е изразен во одлуката *K. v. France* од 07.10.1983. Дополнително, согласно ставот на ЕСЧП изразен во одлуката на Комисијата *Bideault v. France* и пресудата број 26891/95 од 14.01.2003 на ЕСЧП – *Lagerblom v Sweden* обвинетото лице кое го разбира јазикот на судот, односно јазикот на кој се води постапката, не може да инсистира да ги користи услугите на преведувач за да ја води својата одбрана на друг јазик, вклучувајќи го и јазикот на некое етничко малцинство на коешто тој му припаѓа. Имајќи го ова предвид, ЕСЧП утврдил и дека необезбедувањето на превод на лице кое го разбира јазикот на судот не претставува повреда на чл. 14 од Европската конвенција за човекови права, односно, дека во таков случај не може да стане збор за дискриминација во конкретниот случај со тоа што на обвинетиот не му било овозможено да ја даде одбраната на својот јазик односно на јазикот на некое етничко малцинската и етничката група на која припаѓа. Судијката, аргументира дека овој став на Европскиот суд за човекови права е утврден и во низа други одлуки, меѓу кои *Igors Dimitrijevs v. Latvia*, *Pahor v. Italy*, *Association Andecha Astur v. Spain*, *Fryske Nasjonale Partij and others v. Netherlands*, *Isop v. Austria*, во кои ЕСЧП утврдил дека Европската конвенција за човекови права не гарантира јазична слободна во однос на правото на поединецот да користи јазик по свој избор во односите со јавните институции и да добие одговор на тој јазик.

Поднесокот за произнесување особено се задржува на случајот *Isop v. Austria* во кој судот одлучувал дали одлуките на судот со кои била отфрлена жалбата на апликантот напишана на словенечки јазик претставуваат повреда на правата што му се загарантирани со чл. 6 и чл. 14 од Конвенцијата, односно дека истиот има право на правично сослушување без никаква дискриминација на основа на јазикот или припадноста на национално малцинство. Во конкретниот случај ЕСЧП утврдил дека одбивањата на судовите да ја прифатат жалбата на подносителот на словенечки јазик и правото на употреба да словенечкиот јазик, не претставуваат повреда на чл. 6 од Конвенцијата. Во однос, пак на чл. 14, односно тврдењето на подносителот дека одбивањето на правото на користење на словенечки јазик е повреда на наведениот член, ЕСЧП одлучил дека овој член забранува дискриминација само во поглед на уживањето на правата загарантирани со Конвенцијата, со оглед на тоа што Комисијата веќе одлучила дека таквото право не е повредено во конкретниот случај, членот 14 не е апликативен на околностите од овој случај, па следствено не утврдила дискриминација.

Понатаму, во поднесокот за произнесување, судијката наведува дека е неоснована претпоставката за дискриминација на подносителот, во однос на понеповолен третман во однос на други лица кои се во идентична или слична ситуација (Роми, Турци, Албанци), бидејќи законските одредби важат подеднакво и се применуваат подеднакво за сите од страна на судијката. Во таа насока таа ја упатува Комисијата да ги прибави сите предмети за кои е именувана како судечка судијка, за да се увери Комисијата дека кон подносителот не било постапувано поинаку, односно дека истиот не бил ставен во понеповолна ситуација во однос на други обвинети кои биле припадници на други етнички заедници и кои го разбирале и зборувале јазикот на кој се води постапката.

Во однос на барањето на подносителот за превод на сите списи од предметот на влашки јазик, судијката наведува дека судот целел дека истото е неосновано од причина што видно од изведените докази на рочиштето во скратената постапка, односно по прекршочниот платен налог

бр. 015381 од 03.05.2021, записник за сторен прекршок бр. 013611 од 03.05.2021, записник за извршена контрола на брзина за движење на возилото, а кои се напишани на македонски јазик, истите биле уредно потпишани од подносителот, што, според судијката, неминовно води до заклучокот дека тој го разбрал прекршокот што му се става на товар, а следствено на тоа го разбира македонскиот јазик.

Од наведеното во поднесокот за произнесување, судијката заклучува дека спроведената прекршочна постапка против подносителот на претставката и нејзиното постапување како судечка судија во конкретниот предмет не претставуваат повреда на чл. 14 од Европската конвенција за човековите права. Оттука за да се смета дека постои дискриминација подносителот на претставката треба да докаже дека Конвенцијата му дава право на преведувач на неговиот мајчин јазик и дека наведеното право му е прекршено поради припадноста на неговата етничка припадност, односно поради тоа што е етнички Влав. Со оглед на тоа дека на подносителот во конкретниот случај не му следи преведувач ниту според чл. 9 од ЗКП, ниту според чл. 6, ст.3, точка Д од ЕКЧП, неспорно произлегува дека на истиот не му е обезбеден преведувач бе поради тоа што е припадник на одредена етничка заедница, туку во согласност со домашното и меѓународното право.

Заради целосно и правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација на 22.11.2024 врз основа на чл. 30, ст. 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, достави барање за доставување податоци до Основниот Кривичен суд Скопје. Во барањето Комисијата побара од Судот да достави информации во однос на бројот на предмети во кои судијката им дозволила на обвинетите да користат право на преведувач; доколку постојат такви предмети на кој јазик се вршел преводот во постапката и барање за доставување на записниците од рочиштата од таквите предмети.

На 29.11.2024, во законски утврдениот рок, до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставено известување од Основниот Кривичен суд Скопје, со доставување на бараните податоци. Видно од податоците во известувањето од судот, судијката постапувала во 38 предмети против странски државјани, од кои во 26 предмети лицата не го разбирале македонскиот јазик и на истите им е обезбеден преведувач на јазикот кој го разбираат и тоа: на 19 лица кои биле турски државјани им е обезбеден превод на турски јазик, на 1 лице кое е италијански државјанин му е обезбеден превод на италијански јазик, на 3 лица кои се германски државјани им е обезбеден превод на германски јазик и на 5 лица државјани на Косово и Албанија им е обезбеден превод на албански јазик. Во однос на државјани на Република Северна Македонија, Судот информира дека во предметите во кои постапувала судијката обезбеден е превод во 6 предмети на лица кои не го разбирале македонскиот јазик. Обезбедниот превод во сите 6 предмети е од албански на македонски и обратно. Судот, на крајот од поднесокот, информира дека во ниту еден предмет на обвинето лице на малцинска етничка заедница, а кое го разбира македонскиот јазик не му е доделен преведувач, односно дека судот доследно ги следи одредбите од чл. 9 од Законот за кривична постапка и праксата на Европскиот суд за човекови права.

Земајќи ги предвид наводите и доказите од претставката, наводите и доказите од поднесокот за произнесување и добиените податоци од Основниот Кривичен суд Скопје, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи дека подносителот не бил дискриминиран врз основа на етничка припадност во областа на правосудството од страна на судијката.

Имено, во градењето на *prima facie* случај и правењето на тврдењето за дискриминација веројатно, подносителот треба да направи претпоставка дека е ставен во понеповолен третман, односно дека

одредено право му е повредено во споредба со друго лице или група лица, заради одредена заштитна карактеристика. Во конкретниот случај, одлуката на судијката ' да не му се овозможи превод на влашки јазик на подносителот во прекршочна постапка е во согласност со одредбите на чл. 9, ст. 1 и 2 од Законот за кривична постапка, со одредбите од чл. 6, а во врска со чл. 14 од Европската конвенција за човекови права и со воспоставената пракса на Европскиот суд за човекови права. Дополнително, во оваа насока одат и податоците добиени од Основниот Кривичен суд Скопје, кои покажуваат доследно и конзистентно почитување на одредбите на чл. 9, ст. 1 и 2 од Законот за кривична постапка и праксата на ЕСЧП од страна на судијката. Оттука не може да се стане збор за понеповолен третман на подносителот во споредба со други лица кои се наоѓаат во иста или слична ситуација, од причина што на ниту едно обвинето лице кое го разбира јазикот на кој се води постапката од предметите во кои судечки судија била пријавената судија ' , не му бил доделен преведувач, односно не било поповолно третирано од подносителот врз основа на етничка припадност или било која заштитна карактеристика од Законот за спречување и заштита од дискриминација. За да стане збор за дискриминација потребно е повредата на одредено право да биде направена врз заштитна карактеристика на подносителот. Во ситуација кога нема повреда на право кое е гарантирано и заштитено со домашната легислатива или ратификуван меѓународен договор, не може да стане збор за дискриминација, како специфична повреда на право врз основа на заштитна карактеристика во споредба со друго лице, бидејќи недостасува основната претпоставка и услов за постоење на дискриминација, а тоа е постоење на повреда на право. Во оваа насока оди и законската дефиниција за дискриминација од чл. 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, каде е пропишано дека:

"Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите."

Имајќи го предвид наведеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно своите надлежности, одлучи како во диспозитивот на мислењето дека во конкретниот случај не е сторена дискриминација врз основа на етничка припадност од страна на судијката .. во областа на правосудството.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Претседател на Комисијата
Димко Бејзароски



Доставено до:

Основен Кривичен суд Скопје, бул. Гоце Делчев 65, 1000 Скопје